

Tomáš Janovic a Peter Gregor

DÁVNO, PRADÁVNO

Tomáš Janovic

1

Peter Gregor dávno, pradávno prestal písať básne. Stal sa „iba“ básnikom-humoristom, a slovenský humor získal takúto výraznú posilu. Lebo ako napísal iný humorista-básnik, klasik Milan Lasica: „Poézia bez humoru sa dá vydržať, ale humor bez poézie ťažko.“

A aby som pridal ešte jeden argument, tentoraz neliterárny – čo by bol Charlie Chaplin bez metafory?

2

Peter Gregor dávno, pradávno zistil, že kto chce manipulovať ľuďmi, musí najprv manipulovať slovami; iste aj preto, že na počiatku bolo slovo. A tak všetkých manipulátorov prichytáva pri slove, čiže pri čine.

3

Peter Gregor dávno, pradávno pochopil, že všetci sme až po uši plní nerestí. Lebo ako napísal básnik-nehumorista, klasik Ján Kostra: „Nevädze, kúkoľ, vlčie maky... človek je taký.“ Za neresti sa netreba od hanby prepadnúť pod zem, hanbiť sa treba za ich farizejské prikrášľovanie a zatajovanie.

Farizejstvo je jedna z veľkých tém Petra Gregora, veď dobre pozná svojich Kocúrkovčanov.

4

Peter Gregor je majstrom smiechu cez slzy, a ja ho oddávna, pradávna čítam s veľkým pôžitkom. A ako oneskorený narodeninový darček mu posielam túto klasickú anekdotu:

V Paríži sa zhovárajú dvaja ruskí emigranti. „Včera ja vstretil Annu Pavlovnu, solnýško vsej Rosiji.“ „A što vy delali?“ „Nu što, jebali i plakali.“

Milý Peter, všetko najlepšie do ďalšej šesťdesiatky; a už len malé postskriptum – o dobrom humore je dávno, pradávno známe, že nestarne.

(2011)

SAMOTÁR, KTORÉMU ZÁLEŽÍ NA ĽUĎOCH

Vladimír Petřík

Peter Gregor, básnik, prozaik, dramatik, epigramatik atď. je v podstate samotár. Nemá generačných druhov, nezapletal sa s režimistami ani s antirežimistami, jeho kráľovstvo je z iného sveta. Nemá po boku nikoho, lebo sám je bok, netlačí sa do stredu, aby bol viditeľnejší. Osamelosť vyžaduje vnútornú silu a tú Peter Gregor má. Je silná osobnosť, ktorej neprekáža, bočná situácia. Má tak odstup, ktorý mu pomáha ostrejšie vidieť do nás ostatných. Ako autor má nás pod drobnohľadom. Ustavične nás upozorňuje, že žijeme v klame a sebaklame, že život, svet, naša existencia, majú iné parametre, ako si myslíme. Zbavuje nás ilúzií, teda takmer všetkého, pretože naše bytie je založené na ilúziách o dobre, spravodlivosti, slobode, altruizme, idealizme a podobne. Tvrdou rukou všetko strhne a ukáže nám opak. Teda, nie vzájomná láska, ale vesmírna osamelosť, nie sloboda, ale neprekonateľná závislosť, nie život, ale smrť. Má pravdu? Ale, čo je pravda, pýtal sa už Pilát. On ukazuje druhú stranu mince. Tú, o ktorej nechceme vedieť, hoci ju možno tušíme. Peter Gregor je totiž skeptik a pochybovač. Ale pochybovač, ktorý má rukolapné argumenty a my mu – či chceme či nie – musíme veriť. Otvára nám oči, aby sme videli. Teda, aj keď je samotár, záleží mu na nás, na ľuďoch. Nie je to, pochopiteľne, láska, ale účasť, možno spoluúčasť, veď tiež patrí medzi nás.

Gregorov skepticizmus nie je jeho vynálezom, ťahá sa s nami, ľuďmi, už tisícročia. Autorove odvolávanie sa na Starý zákon, na Kazateľa, svedčia o tom, že len pokračuje v určitej línii a pridáva k nej svoju skúsenosť a svoju vlastnú formuláciu. Aká je to formulácia? Ak ide o umenie, musíme si okrem otázky čo, položiť aj otázku ako. Teda, aký typ umelca je Peter Gregor. Už z povedaného vyplýva, že mu ide predovšetkým o vyslovenie názoru, o súd. Nechce len zobrazit', ale vypovedať. Výpoveď ak má mať zmysel, je vec intelektu, nie emócií. V jeho prípade (myslím tu najmä na aforizmy) má výpoveď podobu briskného a vtipného bonmotu. Pravda, v jeho poézii a dráme sa nájdu aj iné polohy. No aforizmus mu je najbližší, určuje akoby jeho autorskú podstatu.